

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

A GAZDASÁGI SZAKTANÍTÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HÍVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egész évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete főpénztárának Túrkevére az 54.136.sz. csekszámlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VITÉZ GYUTAY ISTVÁN

Megjelenik egy évben 11-szer.
Szerkesztőség: Gyöngyös. (Önálló Gazdasági Iskola.) Kiadóhivatal: Túrkeve. Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: NÁRAY FERENC elnök, Lajosmizse. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szaktanítók Orsz. Egyesülete, Lajosmizse.

Boldogabb új esztendőt!

A betlehemi jászol felől ismét a szeretet melege és új reménysugár árad felénk. Bizalommal, lelkesedéssel lépjük át az új esztendő küszöbét. Lelkünkben mindig forrong a vágy valami új, valami szép, valami örökké marandó után. Ilyenkor a krisztusi szeretettől áthatva, lélekben megtisztulva úgy érezzük, hogy az elkövetkező új esztendő végre meghozza számunkra a szebb és boldogabb jövőt.

A világ állapota zürzavaros s mi maroknyi magyarok békésen munkálkodni, alkotni vágyunk. Határainkat a háborús hullámok csapkodják, de mi tovább építünk. Építjük, munkáljuk a békét, a szebb magyar jövődőt. Formáljuk, alakítjuk az új magyar ember, az új magyar kispazda típusát, abban a biztos tudatban, hogy megfeszített munkánk megtermi méltó gyümölcsét és tevékenységünket nem gátolja semmiféle zavaró momentum. Sőt segítséget, támogatást várunk az új esztendőben. A kispazdaképzés ideális eszméje lebeg szemünk előtt az új év küszöbén.

Felkészülve, tele lelkesedéssel várjuk iskoláink, az önálló gazdasági iskolák megreformálását. Kispazdáink alaposabb képzését, a magyar mezőgazdasági kultúra magasra törését látjuk lelki szemünk előtt, amikor iskoláink tanterve újjáalakításának gondolatával foglalkozunk. Úgy érezzük, hogy a csecsemő korból a serdülő ifjú, majd a meglett ember képét ölti magára intézményünk. Iskoláink köte-

lező mivolta a kispazdaképzés általánossá tételét, szakirányu fejlesztése a magyar gazdasági kultúra fejlesztését, az oktatás intenzívebbé tétele — az okszerűbb gazdálkodás és többtermelés révén — a nemzet vagyonosodását eredményezi. Minél több gazdasági szakirányú képzést kell belevinnünk új tantervünkbe. Az elméleti tudás csak megfelelő gyakorlati készséggel alkot egészet, kispazdáink gazdasági irányu képzésének tehát kellő gyakorlati oktatással kell párosulnia.

Egy iskolatípus sem kíván tanerőitől olyan sokoldalú képzettséget, mint az önálló gazdasági iskola, ezért tanerőit sokirányú és a legmagasabb foku elméleti és gyakorlati képzésben kell részesíteni. Utat kell nyitani a tanulóknak továbbképzési lehetőségének és a tanárok előhaladásának.

Az önálló gazdasági iskolákat csak fejleszteni lehet. Agrár országunk a gazdasági világversenyben csak úgy állhatja meg helyét, ha gazdaságilag jól képzett és művelt kispazdái vannak. Amikor az új esztendőben újult erővel, Istenbe vetett hittel és a krisztusi szeretet lángjával fogunk ismét a lélekidomításhoz, mi ezen felelőségteljes munka pallérjai azt kérjük a tervezőktől, hogy szeretettel, megértéssel és a gyakorlati munkások több évtizedes tapasztalatának méltánylásával építsék a szebb magyar jövődőt. Így virrad majd ránk szebb és boldogabb új esztendő.

A magyar élniakarás.

Csonka hazánkat a megcsonkítottság vérvesztesége, fájdalma, magára hagyatottsága és egyéb szenvedésének közepette ezerféle megpróbáltatása, a trianoni kereszt súlya alatt, a teljes elvérzéstől csupán a nemzetünkben rejlő magyar őserőnek a megnyilatkozása mentette meg. Ez az az őserő, mely több mint ezer év alatt, itt a Duna-medencében, a Kárpátok karéjában csodatetteivel a magyart a Gondviselés segítségével az öt körülvevő népek tengereből mint legkülönbet, — képességeinek megfelelően — azok fölé emelte és az első helyen mai napig meg is tartotta.

A magyar őstehetség, az emberiség kulturateremtő őstehetsége: őserő, mely a népek nagy családjának tagjai között a magyar nép lelkében munkál és hajt ki a legdúsabbban és legtisztábban s hozza meg a maga csodás, pompásabbnál-pompásabb, dús virágait, zamatos gyümölcsseit. A magyar őstehetség megnyilatkozásait nap-nap mellett magunk is láthatjuk, megfigyelhetjük, sőt nem egyszer bámulhatjuk is hétköznapi küzdelmeink során, amellyel az Isten-áldotta magyar-rög mezőin, mint a rét tarka virágának egy-egy csodálatos egyede hol itt, hol ott kápráztatja el pillanatokra szemünket, bódít el illatával, üdít fel zamatjával, vagy nem egyszer — magyar sorhoz méltóan — elbujva a rétszinpompájának bujaságában, nyomtalanul vész el az idő nyugodalmas örök homályában.

A magyar őstehetségek megnyilatkozásai mindig izig-vérig magyar jellegűek. Nem a kultúra üvegházaiban kitenyészett dísz virágainak tudálékos, esztétikai szabályainak követésével kitermelt új formák, új vonalakhoz igazodás; ez annál jóval több, ez egy utolérhetetlen, minden megnyilatkozásában új eredetű, kedves, naiv, még ősi dilettantizmusában is zamatosan magyar lélekből feltörő, azt jellemző és minden ízében csakis magyar!

Ezt látom, hallom, érzékelve a magyar szív büszkén dobban fel, mert mindenkoron önfeledt álmainak egy-egy részletét látja megcsillanni azokban. Legyen e magyar őstehetség megnyilatkozása akár ecsetvonás, akár

szoboralkotás, akár cserépforma vagy fafaragás vagy rajzolás, ének, dal, zene, mulatás, tánc, vagy ép technikai találékonyság, vagy csak egyszerű beszédmodor, írás, vagy akár testi és szellemi munka: ez mind magán hordozza a magyar jelleget. Hogy ez mennyire így van, igazolja többek között az alább elmondandó tanulságunk.

Az 1929. évben kezdődött nagy gabonaválság csonka hazánk hivatásos kisgazdatársadalmát is elsöpréssel fenyegette. A konzervativizmussal megbélyegzett kisgazdatársadalmunk elpusztulásától igazán lehetett félni, a jövőjéért szorongó szívvel kellett aggódni.

Kisgazdatársadalmunk azonban csakhamar reácáfolt a róla elterjesztett mesére, bebizonyította azt, hogy amit az ő képzelt jóakarói konzervativizmusnak látnak nála, az alapjában véve óvatos megfontoltság megnyilatkozása csupán. Igen, őt nem lehet hangos és üres jelszavakkal, külföldi kóborlásoknál összeszedett és nálunk ki nem próbált újításokba olyan könnyen belevinni. Mert őt csakis a kézzelfogható eredmények győzik meg az újítások szükségességéről s ha látja, hogy az újítás az ő igaz javára van, akkor szívesen belemegy abba, teljesíti azt, sőt áldozatot is hoz érte s egyben azt kulturájában fészéke, magyarrá is alakítja át.

A magyar hivatásos kisgazda-osztályt — eltekintve egyes vidékek jellegzetes szántóföldi kertészkedésétől — nem lehetett általában reávenni a konyhakertészkedésre, gyümölcsstermelésre. Évtizedeken keresztül hazánk piacait jobbára a bolgár kertészek látták el zöldfőzelék-félékkel, zöldséggel, paradicsommal, zöldpaprikával, hagymával, stb. A bolgár nemzet fiainak valósággal egy új Amerikát jelentett hazánk földje. A primitív járgányos öntözésekkel felszerelt bolgár kertészetek gombamódra el is szaporodtak hazánkban. Márciustól—októberig éjjel-nappal dolgoztak és bolgárrendszerű kertészkedésükkel, bő trágyázás mellett négyszeres termés hozamot hoztak ki eredményül a földből. Téllire e szorgalmas bolgár kertészek szép kezesettel tértek vissza hazájukba, — ott többnyire a kereset feleslegéből földet vásárolva,

kora tavasszal ismét csak nálunk voltak. A bolgár invázióknak nevezhető bevándorlás lényekora az 1920—28. évek alatt volt. Ez években már nemcsak a kertész-vállalkozó bolgárok jöttek el hozzánk, de hoztak magukkal kertész munkásokat is úgy, hogy a többnyire 10—20 kh. terjedelmű bérelt kertészeikben jóformán minden munkát maguk végeztek el, legfeljebb fuvarozásra és néhány idénymunkánál vettek igénybe magyar napszámot is. Ahol bolgár kertészkedés folyt, ott már rendszerint megjelent a bolgár-kofa is, aki főleg az ő terményeiket árulta a helyi és vidéki piacokon.

Az 1929. év őszén azonban nagy meglepetésre ébredtek a bevándorolt bolgáraink. Ez évben Makó, Eger, Győr és Eszterháza jelentek meg a magyar gazdák által termelt elsőrendű petrezselyemmel és sárgarépával a budapesti Duna-parton. A vagonok csak úgy ontották a hosszú, hófehér petrezselymet és a vastag sötétpiros sárgarépát, szinte kikapadhatatlannak látszó tömegekben. A bolgárokat 1930—34. években mind újabb és újabb meglepetések érték úgyannyira, hogy kertészkedésüket a magyar termelés térhódítása következtében évről-évre kisebbiteni voltak kénytelenek s folyó évig oda jutottak, hogy csak a zöldpaprika termelésben maradt meg már a bolgárfelsőbbség, mert a szentesi, békéscsabai, csongrádi, hódmezővásárhelyi és szegedi gazdák tavaszi káposzta-félék termelvényeivel szemben már ők nem voltak versenyképesek, az egri haragoszöldszínű salátaugorka és a gyöngyösi zöldbab terményei a bolgárokét jóval megelőzték úgy minőségben, mint mennyiségben. A szolnokiak, szegediek vajbab, a debreceniek, nyiregyháziak, kanizsaiak korai karfiolja, a csányi, hevesi és hortói gazdák spárgatók szállítmányai is lassanként lépésről-lépésre a bolgár-áru fölé kerültek. Az idén már Hatvan, Cegléd, Kecskemét, Szentes, Csongrád, Békéscsaba, Baja és más községek közül érkeznek husos zöld és hófehér zöldpaprikákkal megrakott vagonok hosszú sorlala lehetővé tette itt is a magyar termelő teljes diadalát.

A bolgárok már nem bírják a magyar gazdákkal szemben az iramot, a versenyt tovább, pedig bámulatos összetartással igyekez-

nek Budapest környékén továbbra is fenntartani magukat, pl. Csepel szigetén kb. 300 kh. területen az öntözés kérdését is — csak hogy bírassák a versenyt — társulva oldották meg, úgy hogy egy hatalmas gépezet szolgáltatja a szükséges vizet. De hihető, hogy e praktikus gondolat is csak ideig-óráig biztosítja a jelenbeli megélhetést számukra, de már egész biztos, hogy jövőjük nincs és többé nem is lesz már hazánkban.

Gyümölcsstermelésünk is újabban már oly eredményt tud felmutatni, hogy bátran elnevezhetjük azt magyar diadalútnak az élniakarás országútján. A minőségileg és mennyiségileg egyaránt kielégítő gyümölcsstermelésünk és kellő értékesítése is megtörtént. Megállapítást nyert azon öröndetes tény, hogy belföldi piacunk felvevőképessége évről-évre állandó jellegű emelkedést mutatott, vagyis egyre nagyobb tömegek kezdik méltányolni a gyümölcs fontosságát és a hazai gyümölcsünknek páratlan minőségi értékét. Erősen növekedett a magyar gyümölcs külföldi térfoglalása is. Különösen a kontinens északi államai mutattak újabban fokozódó érdeklődést gyümölcs-áruink iránt.

Évek óta nem termett oly kitűnő minőségű meggyünk, mint az idén, így ez az áru kitűnő futár-szolgálatot végezhetett külföldön gyümölcs-kulturánk érdekében. Jellemző, hogy számos külföldi elismerés mellett az egyik németországi előkelő gazdasági egyesület kitüntető oklevéllel fejezte ki nagyrabecsülését gyümölcskulturánk nagyszerűsége iránt.

Egres feleslegünket első ízben az angol piac kereste, de szép mennyiség ment ki Ausztriába is. Ez áruból azonban a keresletnek megfelelni nem mindig tudunk.

Kajszinbarackból első ízben Kecskemét és Nagykőrös vidékéről, de az ország más részeiből is a vagonok hosszú sora vitte napoként az árut úgy a szomszédos, mint távolabbi államok piacaira. Ausztrián és Németországon kívül főként Svájc vásárolt tőlünk ezuttal igen tekintélyes tételeket a pompás rózsabarackból, de ott volt a magyar barack az angol, svéd és norvég piacokon is. A barack kelendőségét előmozdította az elsőrendű csomagolásunk is, mely friss állapotban való megérkezését tette lehetővé.

A páratlan minőségű és értékű nemes ősziarackfajtáink kivitele, annak finom hártya-héja miatt nagy nehézségekbe ütközött, noha e gyümölcsünk valóban predestinálva volna arra, hogy legméltóbban képviselje e gyümölcsnek — a külföldön termő ősziarackfajtákkal szemben — egészen egyedülálló izességét és különleges, nemes zamatát.

A magyar élniakarás — fáradságot és lehetetlent nem ismerve — már is küzd egy tartósabb és szállításra alkalmasabb ősziarack-típus kitermelésén, vastagabb héjú olasz ősziarackfaj igénybevételével.

A dinnye, szilva, csemegeszőlő piacra-vitele úgy bel-, mint külföldi viszonylatban eddigelé a legörvendetesebb nekilendüléssel indult meg, mintha fokozni akarná azt a sikert, melyet e téren a magyar gazdatársadalomnak sikerült kivívni.

A magyar gazdatársadalom e nagyszerű munkájában mell-mellet érve ott küzd az első-sorokban nagy tömegével a magyar hivatásos kigazdatársadalom, melynek munkája eredményét az iskolában megszervezett szaktudás mellett a magyar földből sarjadt magyar ős-tehetsége adta. Ez segíti át azokon a leküzdhetetlennek látszó akadályokon is, amelyeket a gabonaváltságból fakadt, Trianonnal megvert magyar sors állított elébe. Ezekkel szemben is meg fogja mutatni a világnak a magyar élniakarás nagy erejét és szívbemarkolóan zengi el himnuszát!

K. M.

GÉHER LAJOS

gazd. népiskolai orsz. szakfelügyelő

TÁJÉKOZTATÓ A GAZDASÁGI IRÁNYU TOVÁBBKÉPZŐ NÉPISKOLÁK SZERVEZETE-, TANTERVE- ÉS ÜGYVITELÉRE című

könyvet, mely órarend, tanmenet és üzemtervi mintákat is tartalmaz, 2 P-ért bérmentve megküldi

Nemzeti Sajtóvállalat könyvkereskedés.
Szeged, Kárász-utca 3. sz.

Olcsobb lett a Napkelet, Tormay Cecile kitűnő folyóirata, mely előfizetési árát évi 26 pengőről 12 pengőre szállította le. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Rózsa-utca 23.

Későn vetett őszi búzák.

Minden gazdában az a tudat él, hogy az őszi búza termesztési módjait minden részleteiben jól ismeri. Mégis szükségesnek látszik egy és más körülményre felhívni a figyelmet, amelyekre súlyt kell helyeznünk olyan idő-időjárás viszonyok között, mint amilyen az idej, amikor nem tudjuk mindenben biztosítani a jó fejlődés előfeltételeit. Az idej száraz nyár miatt a búza alá szükséges talajelőkészítés sok helyen hiányos. Nem tudják a szántásokat kellő időben és megfelelően elvégezni és emiatt nagyon sok gazdaságban a búza elkészve kerül a földre és nem is jut jól megmunkált talajba.

Ismeretesek a búza jó előveteményei (a korán lekerülő pillangós. repce, len, stb.), amelyek után rendes körülmények között módunkban áll megadni a jó talajelőkészítő munkákat. Ámde vetik a búzát későn lekerülő kapások után is. Sok esetben őszi búzát vetnek kései tengeri után, néha még a repce után is. Ilyenkor sokkal nehezebb a búzának jó helyet biztosítani, már pedig mulhatatlanul szükséges, hogy a búza alá a föld jól elő legyen készítve.

A búza vetési ideje szept. vége, október eleje. Általában október közepéig a búzát el kell vetni. Számtalan kísérlettel beigazolást nyert az, hogy a késői vetés a búza termés-hozamát lényegesen csökkenti. Lehetnek ugyan kivételes esetek, amikor a késői vetés is jó termést ad, ezt a kivételes szerencsét azonban szabállyá emelni nem lehet. Ha ugyanis például 5 esztendő közül egy esztendőben a késői vetés lesz jobb, ebből szabályt felállítani nem lehet, mert az az irányadó, hogy mi biztosítja többször a sikert.

Az idej abnormálisan száraz nyár után sajnos az a helyzet áll elő, hogy igen sok búza-vetés megkésik, október végére, sőt november elejére is marad. Szükséges tehát foglalkoznunk azokkal az eljárásokkal, amelyek a későn vetett búza gyorsabb fejlődését elősegítik. Ezek közül az egyik eljárás a búzának sekélyebb takarása, mely esetben gyorsabban kikel. A mélyebbre vetett mag ugyanis későn összel, amikor már a hűvös éjszakák alatt a talaj át-hül, nehezebben kel ki. A sekélyebben vetett mag gyorsabban csirázik és gyorsabban kel.

A késői vetésnél számolnunk kell nagyobb mennyiségű vetőmaggal is. A későbbi vetés általában már gyengébben bokrosodik még

tavasszal is, mert a bokrosodást az időjárás is befolyásolja. Nagyobb a varjukártétel is, mert a mag hosszabb ideig hever a földben. Előfordulhat más kártétel is. Ezek mind olyan körülmények, amelyek miatt az egy holdra vonatkoztatott vetőmag mennyiségét fel kell emelni. Ez a többlet kitehet 30—40 %-t is.

Ugyancsak siettetni a gyors kezdeti fejlődést a gyorsan ható nitrogéntrágyák alkalmazása. Még egyébként jó erőben levő buzatalajban is késői vetés esetén ajánlatos közvetlenül a vetés előtt esetleg sorbaadva 30—40 kg. pécisót kiszórni, mely a buza kezdeti fejlődését gyorsítja meg.

Ha a későn vetett búzát ellátjuk gyorsan ható nitrogéntrágyával, amellet gondosan végezzük el a vetést, több vetőmagot alkalmazunk és sekélyebben vetünk jelentősen hozzásegítettük a búzát ahhoz, hogy eléggé megerősödhessen a tél beálltaig. Nagyon természetesen fokozottabb jelentősége lesz majd tavasszal a fejtrágyázásnak, mert az imént ismertetett eljárások csak segítik a búza gyorsabb fejlődését, de teljesen nem pótolják a rendes időben elvégzett vetést és az őszi fejlődést segítő munkálatokon kívül mulhatatlanul szükséges lesz tavasszal a fejtrágyázás is.

Tóth Lajos

mezőg. kamarai titkár.

EGY SCHMIDT-FÉLE

légfűtéses és 350—400 drb tojást befogadó

KELTETŐGÉP

azonnali szállításra eladó. A gép teljesen jó karban van és egyszerű kezelése mellett kitűnően működik, mert az utasítások pontos betartása esetén garantáltan 90—95 %-os a keltetési eredmény. Jól becsomagolva és vasúthoz kiszállítva **ára 140.— P.** Érdeklődők forduljanak

NAGY SÁNDOR gazd. isk. igazg. Szeghalom.

Kiadóhivatal postája.

Kérjük előfizetőinket, hogy előfizetésüket január megújítani sziveskedjenek, mert így teljes évfolyamot nyernek.

A gazd. továbbképzőknek 50%-os kedvezményes áron 4 P-ért küldjük lapunkat.

A telepítés és a gazdasági szakoktatás kapcsolata.

Irtó: Oberhammer Géza.

A helyes földbirtokpolitika megkívánja azt, hogy a földbirtok nagyság szerinti elosztása a gazdasági élet harmoniáját biztosítsa. Idők folyamán közben-közben jogügyletek, örökösödések stb. következtében bizonyos eltolódások jönnek létre. Így egyrészt nagy földbirtokok akkumulálódhatnak, másrészt kisbirtokok még kisebbé eshetnek szét. Ezeket a szélsőségeket a természetes fluktuáció nem tudja teljes mértékben megoldani, amiért szükségesek az állami, társadalmi intézkedések. Ilyen természetű akció a telepítés is.

A telepítés javít az aránytalan földbirtok megoszlásán és levezeti az egyes vidékek túlságos népfölöslegét. Igen fontos, hogy a föld megfelelő kezekbe kerüljön. A magyar föld asszimilál, a magyar föld népe szorosan összeforr a földdel. Tekintetbe kell venni azt is, hogy a kiscgazda rendkívül erős nemzetalkotó elem. Éppen ezért nemcsak a jelen helyzetet kell mérlegelni, hanem gondolni kell a jövőre is. Vagyis nem elég az, hogy ezeken a földeken okszerű gazdálkodás kezdessék, hanem az továbbra is szaktudással műveltessek, magában hordhassa a fejlődés lehetőségét, máskülönben az eredmény csak félsiker lesz! Ez teszi indokolttá és elválaszthatatlanná a telepítés és a gazdasági szakoktatás kapcsolatát. Ezért a telepítés nemcsak földbirtokpolitikai, hanem szociális, kulturális szempontból is vizsgálendő.

A gazdasági szakoktatás keretének ki szélesítése nagyon is aktuális. A megfelelő kezekbe juttatott földek további szakszerű vezetését, a felvilágosító és ismeretterjesztő munkálatot, a nemzedékeknek ebben a szellemben való nevelését, oktatását biztosítani kell. A telepítéssel szoros kapcsolatban levő gazdasági műveltségi színvonal emelését csakis, de csakis a gazdasági szakoktatás megfelelő szervezésével lehet elérni. Ezen szervezés elsősorban a centralizáció és a decentralizáció kellő megválasztásától, illetve az előnyeiknek helyes összeegyeztetéséből függ. Továbbá tekintetbe

kell lenni a rohamos fejlődés, amely a mezőgazdasági életben végbemegy.

Az internacionális piacon rendkívül erős a verseny, ahol a népek a gazdasági háborújukat vívják. Az exportra vonatkozó követelmények változnak, fokozódnak, amelyek a mezőgazdaságnál, — ezen időileg korlátolt termelési ágánál, — kisebb-nagyobb átszervezést vonnak maguk után. Mulhatatlanul szükséges tehát mind jobban és jobban, többet és többet biztosítani a szaktudással rendelkező kisgazdaosztálytól. Ennek eléréséhez a gyakorlattal alátámasztott gazdasági szakismeretek nyújtása az alapfeltétel. Meg kell teremteni a kisgazdaosztályöntudatot, amely ezen válságos időben hozzájárul hazánk boldogulásának biztosításához. Szükséges a kor szellemével járó gyors ütemű haladás és annak a felismertetése avagy a felismerése. A kisgazda, aki a legkonzervatívabb elem, de emellett demokratikus érzelmű is, a haladás követelményeinek belátásával egy biztos alapot ad ezáltal az eredményesség eléréséhez. Fontos az is, hogy a gazdasági szakoktatás összhangban legyen ennek megfelelően az ország mezőgazdasági kívánságainak mindenféle tekintetben, így van a telepítéssel kapcsolatban is.

Igazi, hathatós eredményt csakis akkor lehet elérni, ha minden kisgazdakérdésben benne foglaltatik a mezőgazdasági szociálpolitika egész lényege. Ez pedig abban összpontosul, hogy nem elég a kisgazdát anyagilag megerősíteni, ami természetesen az első lépés, hanem műveltségileg is emelni kell. Ezért kapcsolódik össze oly szorosán többek között a telepítés és a gazdasági szakoktatás kérdése. Csakis így tudja a mezőgazdasági szociálpolitika a célját megvalósítani, amely nem egy időre szól, hanem minden időben érvényes. Így lehet anyagilag erős, műveltségileg magas fokon álló kisgazdaosztályt megteremteni, amely így még könnyebben helyt tud állni ezen öldöklő gazdasági háboruban. Így fog megszületni a kisgazda-osztályöntudat, megteremni a nemzeti gondolat. Nemzeti gondolat a termelésben! — A leghathatósabb erő, amely a legnagyobb-impulzust adja, amely biztosítja a küzdeni akarást, a versenyt, amely lelket, törhetetlen magyar lelket visz a termelésbe, hogy biztosítsa ezen nép további boldogulását!

Pár szó a must és borkezeléséről.

Az egészséges szőlőből szakszerűen készített must, rendes körülmények között, magától is tökéletesen kiejed. Ha hideg az erjesztőhelyiség, akkor a mustban lévő cukor egy része nem erjed ki. Az ilyen édeskésen maradt bort ugyan szereti a fogyasztóközönség, de a bortermelőnek annál több baja lesz a bor állandó utóerjedésével. Különösen a gyengeboroknál kell arra törekednünk, hogy azok még ősszel teljesen kiejedjenek, amit főképpen azáltal érünk el, ha az erjedéshez szükséges 20—25 C° meleget biztosítjuk. Ez történhet akár a must, akár az erjesztő helyiség hőmérsékletének emelésével.

Ha a megfelelő erjedést melegítéssel nem tudjuk elérni, alkalmazzunk fajlesztőt, melyet a Szőlő- és Borgazdasági Kísérleti Állomástól (Budapest) szerezhethetünk be.

Kölnön figyelmet érdemel a rothadt szőlőből nyert must erjesztése. Hogy az ilyen szőlő barnatörést ne szenvedjen és tökéletesen megtisztuljon, célszerű a mustot lekénezní. Különösen az 1934. évi termésű borok tisztultak nehezen. A rothadt szőlőből nyert mustot le kell kéneznünk. Ez a lekénezés történhetik nyájkázással, amely hl.-kint 1—2 rud kén, vagy 3—4 káliummetabisulfít pasztella adagolásából a mustnak 24—48 órai állás után való átféjtéséből áll. Ennél kevesebb munkával jár az a másik kénezési eljárás, amikor 5—6 hl.-kint 1 rud ként adunk a mustnak úgy, hogy felét az üres, felét pedig a musttal félig telt hordóba gyűjtjük el. A kénezés az erjedést késlelteti kissé, de azért kellő meleg helyiségben idejére megtörténik. E gyengén lekéneezett mustot aztán csak a rendes fejtési időben, vagyis november-december hónapban fejtjük le. Az így kezelt borok jól tisztulnak, barnatörést nem szenvednek és a kevés kén főfájást sem okoz a kifort borban.

Néhány adat. A gazdasági szaktanítás 1919-ik évi statusrendezésével szemben az 1927. évi seniumos rendszer, annak az 1935. évi (dec. 1-én) anyagi helyzetét a következőleg változtatta meg:

A status tagjai közül	1919-é.	1935-é.	A tatusz helyzete javult:	roml.:
VI. fiz. o.-ban volt:	2-00	1-00	1-00	2-00
VII. „ „ „	18-00	18-60	0-60	—
VIII. „ „ „	30-00	21-50	—	8-50
IX. „ „ „	30-00	19-80	—	10-20
X. „ „ „	20-00	12-10	—	7-90
Helyettes gszktanító	—	7-50	—	7-50
Óradijas gszktan. „	—	20-50	—	20-50
Összesen:	100-00	100-00	0-60	56-60

Senior.

ISKOLÁINK ISMERTETÉSE.

11. DÉVAVÁNYA.

Dévaványa község határa 56000 kat. hold terjedésű. Egy része kötött agyagos, szikes löszföld, másik része szikes legelő. Itt van a hírlapokban is gyakran emlegetett „Ecsegi szikla” az ő fátlan kopárságával, ahol jól érzékeljük magát a tűzök, mert messze ellát és hamar észreveszi a fenyegető veszedelmet.

Dévaványa lakóinak száma 16000, kik között sok a szegény ember.

szögü fásított udvart zárnak körül. A tanügyi épületek száma 4, a gazdaságiaké 2. Az államkincstár haszonélvezeti joga az összes ingatlanokra telekkönyvileg biztosítva van. A vagyonszámla értéke az 1934. év végén: 44.440 P 61 f. amelyből tanügyi 23.754 P 98 f. gazdasági pedig 20.685 P 63 f.

Az iskolát a létesítés utáni években némi anyagi támogatásban részesítette a község, így

Iskola-épület a bejárattal.

A község még 1909-ben elhatározta, hogy felállítja az önálló gazdasági népiskolát. E célra 20.000 aranykorona államsegélyt kapott. Az épületeket ebből az összegből építették fel, a község csupán a szikes gyakorlóterületet adta.

Az iskola és gyakorlóterülete a község középpontjától és a vasuti állomástól egy kilométernyi, míg a község szélső házaitól kétszeresrebb kopár, szikes libalegelő és vályog-telep gödrök által agyonlyuggalt terület választotta el, most azonban a szélső házak folyosóját képezi. Az iskolai főépület 1909-ben készült el. Ez áll 1 tanterem, 1 munkaterem és 1 irodából. Ugyanekkor épült az igazgatói lakás, a cselédlakás, istállók, sertés- és baromfiól, fáskamra, kocs- és gépszín, valamint egyéb melléképületek. Az épületek egy négy-

szögű gazdaságát lassan felszerelhetette. A háború azonban megakasztotta a fejlődést. Az épületeket járványkórháznak rendezték be, a gazdasági felszerelést eladták, a gyakorlóterületet pedig felesbérlőnek juttatták. Így a háború után újból be kellett rendezni az iskolát és gazdaságát.

Az iskola gyakorlóterületének beosztása a következő:

Beltelek	770	□-öl.
Kerti telepek	970	„
Szántó	18 kh	1200 „
Szérűskert	322	„
Illetményföld	400	„

Összesen: 20 kh 462 □-öl.

A szántón hatos vetésforgó van beállítva,

hogy így két táblán lehessen búzát termelni és megfelelő mennyiségű alomszalmát biztosítani. A táblák 3 kh nagyságúak. Forgónkívül lucernát is termelnek.

Búzából a tiszavidékit termeli az iskola, mert ez bírja legjobban a szikes talajt és a száraz klimát. Az egész országban u. i. ezen a vidéken van a legkevesebb csapadék. Egyébként az iskola állandóan kísérletezik más búzafajták termelésével is. A búza átlagtermése nem nagy, általában 6—10 q között változik. Az iskola ezen átlaga azonban minden-

Anyagi erejéhez mérten az iskola mindenkor igyekezett a szikes gyakorlóterületet megjavítani. Erre két módszert alkalmazott: a meszeztést és a digózást. A mészporból kh-ként 2 vagon használt. A digózás a helyi viszonyok közt nagyon költségesnek mutatkozott. A megjavított földek szembetűnően igazolják, hogy a szikjavítással érdemes foglalkozni. A ráfordított munka és költség bőven megtérül a nagyobb terméseredményekben és a könnyebb munkálhatóságban.

Az iskola állatállománya jelenleg két

Az iskola által beültetett „Túrér” tó.

kor nagyobb, mint a kisgazdák földjeié. Minősége minden évben kiváló.

Árpából inkább ősziárpát termel az iskola, mint tavaszt, mert a tavaszi árpa és zab alá ritka évben sikerül a talajt jól előkészíteni.

Terméseredmények az utóbbi 5 évben a következők voltak:

	1931	1932	1933	1934	1935
Búza	789	1020	800	415	830
Rozsos bükköny	537	480	680	208	300
Árpa, őszi	770	470	935	339	714
„ tavaszi	593	772	960	370	1040
Zab	—	566	1080	340	470
Tengeri	862	904	870	903	342
Répa	15800	15400	14000	17800	9100
Lucernaszéna	1600	2400	1700	1600	1520

nóniusz kanca, 1 drb 2 éves kancacsikó, 3 drb hazai pirostarka tehén, 3 drb növendék üsző, 3 drb szőke mangalica anyakoca és ezek szaporulata. A malacok elválasztás után eladásra kerülnek. Ezeket szívesen veszik a gazdák, mivel kiváló hizékonyságukat jól ismerik. A tej 10—12 l-jével értékesül.

Baromfiakból a javított magyar kendermagos tyúkot tenyésztik. Nemesítésre a plimouthot használták. A tyúkállomány 40 daraból áll. Kaesából a pekingivel javított magyar fajtát, míg pulykából a fehér mexikóit tartják.

A kertészet minden ágát bemutatja az iskola. Így a konyhakertészetben 300 □-öl területen a négyes vetésforgó keretében mindazon növényeket termeli, amelyekkel a helyi viszonyok közt foglalkozni érdemes. Forgón-

kívül évelő és magnövényeket termel.

Szőlőt 220 □-öl területen telepített s leginkább csemege fajták termelésére fekteti a fősúlyt.

A faiskolát 450 □-öln állította be az iskola. A lágymaguakat 8-as, a csonthéjasokat 10-s forgóval neveli. Az oltványok a gyakori meggyázás és gondos talajmunka dacára is lassan fejlődnek a szikes összetételű talajon. A faiskolában jelenleg van: 570 drb oltvány, 167 gazdaságifa, 324 szemzés, 299 drb bokorozsa. Az anyafák száma 449 drb. Legjobban bírja ezt a klímát és talajt a vadkörte oltott körtefa.

Az épületek körüli helyekre a szárazságot és a sziket legjobban tűrő bokrok lettek ültetve, úgyszintén az épületek által körülzárt négyszögű udvarra is. A szérűskert is fákkal van szegélyezve. Az előző években a madarak és fák napjával kapcsolatban az iskola előtti 4 holdas szikes libalegelőt fásította be az iskola.

Mivel füzes telepítésre alkalmas területe az iskolának nincs, ezt szintén községi területen létesített. Az iskolával szemben fekvő „Túrér” tavat gyékény, káka, nád és más vízivények telepítésével a háziipari oktatás szolgálatába állította.

A tanulók száma az utolsó 5 évben a következő volt:

	Fiu	Leány	Összesen
1931—32.	115	138	253
1932—33.	167	185	352
1933—34.	286	343	629
1934—35.	276	356	632
1935—36.	239	336	575
Évzáró vizsgán jelen volt 1935. jún. 16-án.	138	219	357

A tanulók a nyári félévben heti 5, a téli félévben heti 10 órán át taníttatnak. Az iskolának csak két oktatási helyisége van, így a nagy számú tanuló tanítása és háziipari foglalkoztatása igen nehéz és körülményes. Kívánatos volna még 2 tanterem, azonkívül szerelőház tartási konyha és kamra építése. Szükséges volna még magtár, góréra és szénatárolóra is.

Az iskolánál a múltban a következő tanteremek működtek:

Kurdy Sándor, Benke Ferenc, Szentirmay József, Kristóf András, Westsik Gyula, Nárayné Horváth Erzsébet, Obingerné Czirmes Irén, Szilágyiné Hampó Erzsébet, Ticska Izabella, Várady Katalin, Dr. Fodorné Csanády Katalin, Bittera Mária, Kovácsné Placskó Márta, Trajcsik Ilona, Würtzné Ruber Katalin, Bódisné Málnási Ilona, Molnár Mária, Borbélyné Irlanda Kornélia és Holvayné Schmotzer Margit.

Jelenlegi tanerők: *Porkoláb József* igazgató, aki 1922 óta vezeti az iskola ügyeit, *Törekly Sándor, Simó Anna és Bartos Irén.*

Egy iskolánk szervezésének tanulságos története.

A berettyóújfalui önálló gazdasági népiskola ez évben ünnepi fennállásának 30. éves évfordulóját. E tisztes idő egy pillanatra állít parancsol, hogy visszatekintsünk múltjára, lássuk keletkezésének történetét és tanulságot merítsünk e tisztes múltból a jelennek, jövőnek.

Az iskola szervezését Berettyóújfalu község 1905. évben határozta el. Ugyanezen év október havában már állását is elfoglalta ez új iskolánál Brózik Dezső gazdasági szaktanító, aki azóta ez iskolának jelenleg is vezetője. Szívesen fogadták a községben. Nagy terveinek ismertetése után még jobban fokozta ambícióját az illetékeseknek azon kijelentése: „Uram, nálunk a pénz nem számít, csak tessék jönni a tervekkel és mindenre lesz pénz.” Kell-e ennél bizalomgerjesztőbb fogadtatás annak, aki lelke mélyéig át van hatva a hivatásszeretet és alkotás vágyától?

Röviden elkészültek az új iskola tervei, hozzávetőleges költségvetése. Ezek meghallgatásra is találtak, de igen rövid lett az elintézésük: „... nagyon szép és jó lenne mindez, de egyelőre nem tudjuk ezeket megcsinálni, ... sok pénzbe kerülnek”. A szaktanító leszállítja igényeit a sok, 20 kat. hold gyámkörlesterület, felszerelés helyett legalább a községi faiskolát kéri. Erre a rövid válasz: „majd két év múlva, ha lejár a szerződés.”

Nincs tanterem. Egyelőre a parasztházból átalakított Ciazdakör egy 4 x 5 m belvilágu 2.5 m magas helyiség meg fog felelni e célra. A padok? „... hozzatunk a fakereskedésből deszkákat, söröshordókat,” volt az elintézés.

Az első év tanulólétszáma 280 mindkét nemű belüli gyermek. Osztályonként á 40-50 tanuló okta-

tása folyt az előbb említett 2·5 m magas helyiségben két évig. Még a folyosóra, konyhába is jutottak a szorongók. Mindezeket tanította egy ember 4 évig.

Az iskola 1907. évben megkapta gyakorlóterületül a 6 kat. holdas községi faiskolát. Majdnem üres szántóföld volt ez. Állománya néhány darab kidobni való öreg, kivénült gyümölcsfa. Csemete telepítés semmi. Nincs kút, kerítés, felszerelés. A kis költségadomány — amit a bemutatkozáskor olyan nagylelkűen megajánlottak — igen kicsire zsugorodott. Alig volt elegendő a legszükségesebb vetőmagokra, csemetékre. Zsaroló, rabló gazdálkodást kellett üzni, hogy minél több pénz jusson a beruházásokra. Egyik okszerűtlenség a másik után, mindez a ninestelenség kényszerének hatása alatt.

Ebben az időben még nem lévén saját szakfelügyeletünk az iskola állapotáról minden évben egy-két igen leújtó jegyzőkönyv ment a földművelésügyi minisztériumba. (Ebből az időből való szomorú jelentések alapján bírálják el még ma is egyes helyeken iskoláinkat). Egyre-másra mentek a felettes hatóságokhoz a jelentések. Jöttek-mentek a dörgedelmek, az iskolafenntartó község pedig úgy gondolkozott: „Aki időt nyer, életet nyer.” Húzódott az iratváltás éveken át, eredményezték a helyszíni kiszállásokat, zengzetes beszédek hangzottak el, hihetetlen ígéretek és az eredmény mindenkor az lett, hogy minden marad a régiiben. Azaz még sem, mert a faiskolában a község elbontott ócska téglavetőjének épületanyagából felépült egy tanterem és egyszoba-konyhás kertmunkás lakás. Lett tehát az iskolának már saját tanterme. Kályhája a községi tanácsterem kiselejtezett ócskaságaiból kerül ki. Iskolapadokra nincs pénz, templomi padokhoz hasonló iskolapad megoldás jön előtérbe. Az iskola vezető tiltakozik ez ellen. Érvei: inkább ne legyen pad, mint ilyen ókorba való berendezés. A véletlen folytán egy város kereskedelmi iskolájának kiselejtezett padjait sikerül olcsón megvenni, hogy iskolának az így már 'modern' padjai legyenek.

Pereskedésből kifolyólag 1909-ben a gazdasági népiskola — mint a község egyetlen községi iskolája — a községi iskolai alapvagyon 20 kat. hold föld adományához jut. Ettől az időtől kezdve jobb napok következnek. Most már van mire támaszkodni, biztos az évi költségadomány. A szántóföld kis haszonbérletekbe van adva.

Tekintettel az állandóan 300-on felüli tanulólétszámra 1909-évben az iskola egy női tanerőt kap.

Az iskola mindenekelőtt a kert üzemét fejleszti ki. Beáll a három holdas faiskola, fél holdas szőlő, a

többi konyhakertnek használatik. A kertészet évről-évre fejlődik, kialakul, betelepül. Jól beállítottságáért jó híre kezd lenni. Gyümölcsfaoltványait szívesen vásárolják, közutakra is vagonszámra szállítja az oltványokat. A faiskola kezelő a faiskola példás kezeléséért a Magyar Földhitelintézet díját kapja. A faiskola ettől kezdve évről-évre jövedelmezőbb. Gondolni lehet a 20 kat. hold földterület üzembevitelére.

A felsőbbség 1911. évben parancsolólag elrendeli az iskola teljes felépítését. Elkészültek a tervek, költségvetés, minden felsőbb jóváhagyást nyer. 1914. évben biztosítva van az építési kölcsön, meg van az épületanyag egy része, a pénzkölcsön a takarékpénztárban várja rendeltetését.

Kitör a világháború! Vége a sok szép tervnek, pénznek, anyagnak: füstté válik minden szép remény. Az iskola vezetője is katona lesz a mozgósítás első percétől 1918. év nov. 18-ig. Az iskolából katonai járványkórház. A jól beállított faiskola elpusztul, növényi paraziták tanyájává válik. Valóságos vadon lesz a háború előtt kitüntetést nyert telep. Az iskolának majdnem minden értéke elpusztul. Majd jön az oláh uralom, hogy a még megmaradt romokat is elhordja, elpusztítsa. A tanerők nem teszik le az esküt, egy évig nem kapnak fizetést.

1921-et irtunk. Többtermelésről hangos a közélet. Új remény költözött a magyar szívekbe. „Csak kulturfőlényvel győzhetünk“ a jelszó e szomorú napokban. Az iskola vezetője újból előlről kezdi az egész küzdelmet. Minden erejét az iskola-felállítás szolgálatába állítja. Megválasztják községi képviselőtestületi tagnak, itt minden alkalmat megragad, hogy az iskola építését előbbrevigye. A községi képviselőtestület 1922. évben a 20 kat. holdas iskolai alapvagyont gazdasági népiskolai javadalomnak ismeri el. Majd az általános tagosítás során az iskola ingatlanai egy alkalmasabb helyen, egy tagban jelöltetnek ki. Így az iskola egy új helyre kerül a község központjától 2 km távolságra s néhány évi újabb küzdelem után végre félépül 1927-ben a szép kivitelű iskolaépület, az igazgatói lakás, az istálló és egyéb gazdasági épületek. A sok küzdelem, szívós, kitartó munka és a szaktanítói fanatizmus megtermette gyümölcsét. (B.—)

Szőlővesszőrendelés!

A gyöngyösi áll. önálló gazdasági iskolánál megrendelhető a legkiválóbb nemes-hazai bor- és csemege simavessző, gyökeres szőlővessző és gyökeres szőlőoltvány. I. o. simavessző 0·8—1·2 f., gyökeres szőlővessző 4—6 f. és oltvány 11—18 f. II. o. vesszők főláron

JÖVEDELMEZŐ TEHÉNTARTÁS.

Irta: Kurdy Sándor.

Debrecen szab. kir. város „Debreceni Helyi Gazdasági Művelődési Bizottság” 1934. év június hó 4-én rendezte. Ezen alkalmatosságon a debreceni II. sz. ö. gazd. iskola megkezdett kis gazdaságát, üzemét, állatállományát bemutatni. Így került iskolánknak a mellékelt képen látható jó tejelő tehene hivatalos ellenőrzés alá és fotografus gépe elé. A tehén a gazdák általános tetszését kiérdemelte és bizony nagyon sok kérője is akadt. Most röviden ismertetem a tehenet és takarmányozását.

dás, hogy amikor a tóttól kérdezték a vásáron, hogy mennyi tejet ad a tehene, azt felelte: „amennyi enivalót te adsz neki”. Mi is ilyen formán járunk el, csak megcseréljük a sorrendet, amennyi tejet tud termelni a tehenünk, annyi takarmányt adunk úgy, hogy abban a tápérték megfelelő mennyiségben és összhangban legyen. Elmondhatjuk, hogy a jó egyed mellett kizárólag ebben rejlik a jövedelmező tehéntartás.

„Bözi” a debreceni II. sz. ö. gazd. iskola standard tehene.

Anyját még hivatali elődöm hozta az iskolához, apjának a gazd. akadémia igen értékes „Kassa” nevű törzsbikáját mondhatja. Anyja évi tejhozama 2500 liter körül mozgott, apai anyon való nagyanyjáról azt mondják, hogy 3000 litert is termelt. Tény az, hogy a „Bözi” szüleitől nemcsak jó tejelő jelleget, hanem képességet is örökölt.

Az 1934. év május 17-én megejtett — hivatalosan ellenőrzött — próbafejésen 3260 liter tejet adott. Az ellenőrzés május 16-án este kezdődött, nehogy előző napról tej maradjon nála, ami a másnapi tejhozamot kedvezően befolyásolhatná. „Bébi” nevű 37 napos ciccje pedig május 17-én más tehén dajkasá-
gát lett bizva. Régi jó békeidőből való mon-

A „Bözi” nyári takarmányozása, napi adagja:

		Sz. a.	K.	F.	Érték.
35	— kgr. zöld lucerna	875	3465	0700	à 14 f = 49
20	— „ fű legeléssel	4—	1800	0200	à 10 f = 20
5	— „ tengeri dara	435	4015	0375	à 11 f = 55
15	— „ korpa	130	0645	0147	à 10 f = 15
1	— „ olajpogácsa	135	0445	0266	à 10 f = 10
—002	— „ só		—	—	— 01
Összesen:		1975	1075	1688	150

Ha ezen tápérékekből a fenntartó takarmányt leszámítjuk, azt látjuk, hogy a keményítőből 315 liter tejet, a fehérjéből pedig 319 tejet termelhet a tehén. Szárazanyagnál ugyan magas számnál állunk, de úgy látszik a felvett takarmány gyors feldolgozása, kicserélése folytán tudta ezt a nagy termelést lebonyolítani.

Ezen számításunk szerint 1 liter tejet 5 fillér értékű takarmányból állította elő.

Mire a zöldtakarmányozási idő befejeződött és a téli takarmányozásra tértünk át, lassanként a „Bözsi“ tejtermelése is 22 literre szállott le. Tehát takarmányozása is eképpen módosult.

Téli takarmányozás.

	Sz. a.	Kem.	Feh.	Érték.
2 kgr. luc. széna	174	0.666	0.206	á 6— f 12 f
4 .. réti széna	348	1.620	0.208	á — — 24 f
35 .. tak. répa	350	1.925	0.140	á 14 f 49 f
2 .. polyva	172	0.500	0.018	á 25 f 5 f
2 .. tengeriszár	170	0.558	0.032	á 5— f 10 f
2 .. tengeridara	174	1.606	0.150	á 11— f 22 f
25 .. korpa	217	1.075	0.245	á 10— f 25 f
1— .. olajpogácsa	0.90	0.445	0.266	á 10— f 10 f
Só-mész	—	—	—	— 2 f
Összesen:	16.95	8.395	1.265	159

Ezen takarmány keményítő és fehérje értéke 22—23 liter tej termelésre alkalmas, így 1 l. tej előállítása 7 fillérbe kerül.

Ez a megállapítás azonban nem fedi teljesen a valóságot, még akkor sem, ha a nyári és téli árakat közös nevezőre hozzuk, mert van idő, amikor a tehén nem termel, de a fenntartó takarmányra mégis szüksége van.

Lássunk tehát tiszta képet, vagyis állapítsuk meg, hogy az 1934. évben mennyi takarmányt, mennyi tápértékkel ettünk meg és mennyi tejet kaptunk érte.

„Bözsi“ 1934. évben elfogyasztott takarmánya.

	Kem.	Feh.	Érték.
5210 kg zöldtakarm.			
u. m. 3000 .. csalamádé	225	—	9.000 á 1— 30—
1000 .. zöld lucerna	99	—	20— á 1— 10—
1210 .. zabosbükköny	88.330	21.780	á 1— 12.10
3400 .. fű legelésse	130.600	34—	á 1— 34—
1097 .. széna	432.500	57.200	á 6— 65.82
362 .. polyva	10.860	3.258	á 25 9.05
736 .. tengeriszár	68.405	0.735	á 5— 3.68
6080 .. répa	335.500	24.400	á 14 85.12
280 .. olajpogácsa	124.600	74.480	á 10— 28—
367 .. korpa	157.810	35.966	á 10— 36.70
965 .. dara	774.895	72.425	á 11— 106.15
só, mész			4—
Összesen:	2347.500	353.244	424.62

Az 1934. évben a Bözsitől lefejt tej 4791 liter. Leellési ideje 1934. április 9. Borját július 31-ig, azaz 112 napig szoptatta, ha naponként 8.5 liter tejet számítottunk, akkor borjutáplálásra fordított 912 liter tejet, összesen termelt 5743 liter tejet.

Igy évi 1 liter tejtermelés 7.3 fillérbe került, ha pedig a borju értékére a takarmány árából 60 pengőt levonásba hozunk és a kiszoptott tejmenyiséget figyelmen kívül hagyjuk, akkor 7.6 fillér 1 liter tej előállítási költsége. E számításnál azonban csak a feletetett takarmány van figyelembe véve.

Ha az évi feletetett takarmány tápértékét 2347.500 kg. kem. és 353.244 kg. fehérjét hasonlítjuk össze az 5743 liter termeléséhez szükséges keményítő és fehérjével, azt látjuk, hogy alig mutatkozik pár kiló kilengés, ami azt igazolja, hogy a takarmányozás mindig szigorúan a termeléshez alkalmazkodott. A lefejt tejmenyiség és az évi feletetett takarmány a Minisztérium által is már jóváhagyott 1934. évi tejkezelési és takarmányozási jegyzékből van kivéve, a takarmányárak pedig a Debreceni Gazdasági Egyesület hivatalos lapjának 1934. év október havi számából.

Hogy a jövedelmező tehéntartásnál a helyes egyedi takarmányozáson kívül mily fontos szerepet játszik a jó egyed, eléggé megvilágítja a következő fejtegetésünk. Ha nem egy, hanem kéttelét fogyasztja el a 2347.500 kg keményítőt és 353.244 kg. fehérjét, ami jelen számításunknál 424.62 P értékű, azok abból a keményítőtől 2190 liter tejet, a fehérjéből pedig 3850 litert tudnak előállítani és így 1 liter tej termelése 19.3 fillérbe kerül.

Bizony most már egy gazda sem engedheti meg magának azt a kényelmet, hogy minden számítás nélkül vezesse gazdaságának bármely üzemét, mert mint a jelen számításunkból is kitűnik, ha 424.62 P értékű takarmányt a tápértékek összhangba hozása mellett, jól értékesíteni tudó tehénnel megetet, akkor 1 liter tej előállítása 7.3 fillérbe kerül. Ha pedig ugyanolyan értékű takarmányt, helytelen tápérték beállítással, két tehénnel etet fel, akkor 1 liter tejet 19.3 fillérből tud előállítani. Ez a veszteség, számítás nélkül, azonnal nem jelentkezik, csak lassan s egyszer csak azt látja a gazda, hogy a tehéntartásból sincs jövedelme.

Hogy kiscgazdáink boldogulhasanak, kötelességünk őket az okszerű helyes takarmányozásra, továbbá úgy a tenyész, mint a haszonállatoknál jó egyedek nevelésére megtanítanunk.

A gazdasági továbbképzők gyakorlóterülete.

(Mutatvány Géher Lajos „Tájékoztató“ című könyvéből.)

A hazai gazdasági irányu továbbképző népiskolák átlag 1 kat. hold és 200 —-öl, összesen pedig 1226 kat. holdas gyakorlóterülettel rendelkeznek. Ezen 1070 különféle helyen levő és közvagyonot képező földbirtok sikeres kezelése nemcsak az iskolai tanítások és gyakorlatok mikéntjére van döntő hatással, de az iskolákra és az egész intézményre is jellegzetesen rávilágít.

A gyakorlóterület sikeres kezelése igen fontos közérdek, mert a tanítással és neveléssel, a példátadó bemutatással, sokszor hasznót és jövedelmet adó kiváncsival, általában pedig iskola és a tanerők tekintélyével van szoros összefüggésben. A gyakorlóterületek sikeres kezelése lényeges kelléke és követelménye az iskolának, felemelő büszkesége a tanerőknek. A rosszul kezelt gyakorlóterület lesújtó vélemény úgy az iskolára, mint a tanerőkre nézve is, hatása pedig elszomorító.

Az iskolák gyakorlóterületei legtöbb helyen nem különálló s e célra juttatott földbirtokok, de a községi faiskolák, melyeket az 1894. évi XII. t.-c. alapján általánosan szerveztek meg és állítottak fel. A kimondottan községi faiskola mellett még külön gazdasági gyakorlóterülete csak kevesebb számú iskolának van. A politikai községek szegénysége és takarékosága tehát a két külön törvény rendelkezéseit és ennek alapján a kétféle célkitűzést, vagyis a gazdasági iskola gyakorlóterületét és a községi faiskola intézményét a legtöbb helyen egyesítette. A terület tehát egyidőben községi faiskola, máskor iskolai gyakorlótér.

A községi faiskolák nagyrésze akár mint ilyenek, akár mint iskolai gyakorlóterületek a multban szép hivatást töltöttek be, amit igazolhat a fák iránti érzéknek megalapozása és a gyümölcsfatenyésztésnek nagy elterjesztése. Az e téren 40 év alatt elért sikerek tehát kibővíthetők ugyan, de semmiesetre sem tagadhatók le. A községi faiskolák a fatenyésztés és gyümölcsstermelés terén az elmúlt négy évtized alatt úttörő és felbecsülhetetlen munkát végeztek a községek ezrei között, mikor a magánfaiskolák és magángazdaságok ilyenmő üzemei

még nem voltak annyira jövedelmező és elterjedt vállalatok. Utalni lehet e tekintetben a háboru előtti évekre, mikor a községi faiskolák kezelői tekintélyes pénzjutalmak és elismerő oklevelek sorozatával lettek kitüntetve. A községek utainak, tereinek befásítása, így a selyemhernyótenyésztés megalapozása ugyancsak a községi faiskolák nem kicsinyelhető eredménye.

A világháboru sok intézményünkben, így a gyakorlóterületek kezelésében is érzékeny károkat okozott. A községek szegénysége és a megkövetelt takarékoság évről-évre e területektől, sok helyen még a filléres befektetéseket is ridegen megtagadta. Természetes következménye lett e felfogásnak a községi faiskolák és az iskolai gyakorlóterületeknek igen sok helyen sorvadása, és hivatás teljesítésükben bekövetkezett a visszahatás.

Az idők és felfogások is sokat változtak. Egyes intézmények, mint a járási faiskolai felügyelőségek a legtöbb megyében megszűntek. Új intézmények, mint járási, megyei, nagy magán stb. faiskolák létesültek. Az alföld fásítására vonatkozó törvény végrehajtása során erdészeti csemetekertek állítottak fel, melyek sorozata az egyes községekben levő kisebb üzemű és külön kezelt faiskolák szerepét fokozatosan leszállították. Ezen új intézménynek tehát át kell venni nemcsak a csemeték és fák szaporítását, de a községi faiskolák nevelői és tanítói munkáját is.

A hazai gyümölcsstermelésre, így a községi faiskolákra is a kaliforniai paizstetű és egyéb kártevő veszedelme zudult, melyek leküzdésére erélyes kormányintézkedések váltak szükségessé. Az összes hazai faiskolák ennek alapján évről-évre átvizsgáltatnak, fertőzött fái és csemetéi azonnal kiirtatnak. Ennek során intézkedés történik a faiskola zárolására, termelvényeinek ciánózására és piros bárcával való ellátására, hogy a vevők a fák fertőzött voltáról ezzel figyelmeztetve legyenek.

Az 5000 1934. M. E. rendelet felhatalmazta a földmivelésügyi minisztert, hogy azon községi faiskolákat, melyek növényvédelmi szem-

pontból károsak, vagy veszélyesek, beszüntetesse és új községi faiskolák létesítését és fenntartását betilthassa. E felhatalmazás alapján a földművelésügyi miniszter 80400 1934. sz. rendeletével 83 községi faiskola kivételével a hazai összes faiskolák gyümölcsészeti üzemét betiltotta, s elrendelte termelvényeiknek kiirtását. Ujabb intézkedésig a községi faiskolák tehát gyümölcsfatenyészéssel nem foglalkozhatnak. A beszüntetés oka a vizsgálat alapján paizstetű, vagy más káros rovarral való fertőzés, a termelvények silánysága és hasonló, a rendeletben részletezett és fennforgó ok.

A községi faiskolák a jövőben 83 kivételével megszűntek a gyümölcsfatenyészés gyakorlati terei lenni és csak az akác és eperfa nevelése tekintetében jöhetnek számításba.

A községi faiskolák területeinek azon része, mely gyümölcsfák nevelésére szolgált, újabb intézkedésig egyéb növények termelésével fog hasznosítani és csak így szolgálhatja az iskola szemléleti és gyakorlati tanítását. Oly község gazdasági irányú továbbképző népiskoláját, melynek különálló gyakorlóterülete van, ezen fenti intézkedés természetesen nem érinti. Ezeknek szemléleti, esetleg nagyobb gyakorlati tanítási lehetőségük kevesbedik ugyan a községi faiskola gyümölcsészeti üzemének ideiglenes beszüntetésével, de saját területük üzemtervszerű kezelése továbbra is fennáll és teljesítendő.

Ellenben oly községek iskoláit, melyeknek egyetlen gyakorlóterülete csak a községi faiskola volt, már igen közelről érinti az előzőekben részletezett kettős jogviszony, mert gyümölcsészeti üzemüket beszüntetni kényszerültek és e gyakorlóterületek hasznosításában egész új megoldási és kiviteli módokat kell beállítaniok.

Kivánatos volna, hogy az ilyen, kettős célt szolgáló területek jogviszonya rendeztesék. Takarékosági és hasonló elvek alapján helyes lehet ugyanis valamely területnek két, sőt háromféle hivatást is adni, de oktatói és nevelői szempontból sokkal célszerűbb, ha külön terület szolgál a gazdasági irányú továbbképző népiskola, külön terület pedig a községi faiskola, mint intézmény számára.

Oly helyeken tehát, hol a faiskola közös volt a gyakorlóterülettel, a konyhakerti, eset-

leg mezőgazdasági növények termelését kell ideiglenesen kiszélesíteni, a fatenyészést pedig az akác és eperfák szaporítására kell korlátozni. Oly községekben, hol a gazdasági irányú továbbképző népiskolának nem volt külön területe, vagy ennek kicsinysége csak részben szolgálta a szemléleti és gyakorlati oktatást, intézkedés teendő, hogy e terület a községi faiskola, avagy egy részének átadásával kiegészíttessék olyan nagyságúra, amilyent a már hivatkozott rendeletek előírnak.

A községi faiskolák gyümölcsészeti üzemének ideiglenes szüneteltetése azonban nem azt jelenti, hogy az intézmény most már megszűnt, területe magán célokra bérbeadható, avagy az oktatás köréből elvonható. Ellenkezőleg, a községi faiskolák területei, mint ilyenek a jövőben is fenntartandók, törvény szerint az iskolás gyermekek szemléleti és gyakorlati oktatására használandók, azokban a szeder és akácfa továbbra is nevelendő. Az említett miniszteri rendelet ugyanis nem a faiskolai intézményt és a területet oszlatta fel, avagy szüntette be, de annak csak a gyümölcsészeti üzemét tiltotta el, ezt is ideiglenesen, vagyis csak a további kormányintézkedésig. A feloldás fokozata már is megindult s néhány év múlva, a veszélyesség megszűnésével a községi faiskolák gyümölcsészeti üzeme újra megindítható lesz. Ily helyeken az átmeneti években is a községi faiskola területe a gazdasági irányú továbbképző népiskola gyakorlóterülete marad, mert a terület oktatási céloktól el nem vonható.

Több helyen előfordul, hogy a gazdasági irányú továbbképző népiskola gyakorlóterülete, különösen azok, melyek a földbirtokrendezés során jutottak a község, illetve az iskola kezelésébe, távol vannak a községektől, s emiatt a tanulók gyakorlati oktatására kevésbé alkalmasak. Ily helyeken kívánatos átcserélni a területet valamely közeli kert, avagy szántóföldi birtokra, hogy ezzel a tanulók kijárása és a területe kezelése megkönnyebbüljön.

Az iskolai gyakorlóterületek kezelésében gyakran hallhatók panaszok arra, hogy a községek vezetői az iskolát nem támogatják, arra nem áldoznak, a legszükségesebb vetőmag, szerszám stb. fedezetét is megtagadják. A magukra hagyott területek sikert és eredményt felmutatni ezek szerint nem is tudnak. Más

résről viszont hallható, hogy a község ily helyeken megértéssel van az intézmény iránt, adott már területet is, de sikert és kezelési eredményt az iskolától vár, hogy a további áldozatkészség nyújtásánál erre hivatkozhatson.

Egy üres, bekerítetlen területen akár iskolai, akár magán használatban van is sikert és eredményt elérni csak befektetéssel, tehát némi tőkével és szorgalmas munkával lehet. A befektetést és a forgótőkét a községnek, mint iskola-fenntartónak kell szolgáltatnia, mert a fennálló törvény és rendeletek a politikai községet ezek nyújtására kötelezik. A kezelést és a szorgalmas tevékenységet pedig az iskolának kell teljesítenie, mert ezek hivatásterü kötelezettségei. A kettő közül viszont a községnek kell előljárnia, hogy a gyakorlóterület üzeme megindulhasson, s várható bevételeiből a gyakorlóterület fokozatosan fejleszhető legyen.

Sok iskola van, mely gyakorlóterületét a tagosítás alkalmával kapta, mások a községi iskolai alapföldről nyertek alkalmas gyakorlóterületet. Elszórtan léteznek ajándékozás és alapítványból származó gyakorlóterületek is, sőt temetőből és legelőből kiszakított részek is.

Az iskolai gyakorlóterületek származásuk azonban bármely forrásból is, tulajdoni részben a politikai községek tulajdonai és a jövő adófizető polgárainak gyakorlati oktatását és munkakészségét vannak hivatva szolgálni.

Iskolák! Hivatalok! Vállalatok!

Egy leírásról több ezer példány sokszorosítható az

Express gyorsokszorosító

készülékkel, pár fillér költséggel!
3 nagyságban készül és az ára:

levelezőlap nagyságban . 28.— P
1/4 íves nagyságban . . . 48.— P
1/2 íves nagyságban . . . 65.— P
teljes felszereléssel.

Felvilágosítás :

JEREMIÁS JENŐ, Bpest, Podmaniczky-u. 61.

A gyöngyösi áll. önálló gazdasági isk. ajánlja tisztán kezelt és jóminőségű borait.
(Kölcsönhordók 61·5 litertől felfelé.)

H Í R E K

Eljegyzés és házasságok: *Andor Ferenc* kalocsai kartársunk eljegyezte *dr. Abay Nemes Gyula* miskei gyógyszerész: *Ida* leányát.

Padala Jolán egri kartársnőnk *Nádaskay István* ny. esendőrfőhadnaggal, *Nagy Lenke* komádi kartársnőnk pedig *Cicatricis Ferencel* házasságot kötött. A boldog fiataloknak gratulálunk!

Gyászír. *Nagy József Bélát*, a java férfi korábban elhunyt kartársunkat hosszasszenvedés után 45 éves korában követte a sirba özvegye, *Nagy J. Béláné* szül. *Kalmár Terézia*. Halálát *István* és *Terézia* gyermekei gyászolják. Adjon a jó Isten a megholtak csendes nyugodalmat, az árváknak pedig az Ő akaratában való békés megnyugvást.

Megkezdődtek a (budapesti) mezőgazdasági kiállítás előkészületei. OMGE kiállításrendező-bizottsága az 1935. évi negyvenötödik kiállítását március 20—25. napjain rendezi meg. Az előkészületek folynak már, a kiállítási iroda minden osztálya teljes felkészültséggel dolgozik, a napokban küldték szét a jelentkezési felhívásokat. A tenyészállatok csoportjában a bejelentések határideje 1936. január 15-e, a többi csoportokban 1935. február 1. és 15-e. A kiállításon a tenyészállatértékesítést és beszerzést különféle jelentős kedvezmények fogják előmozdítani. A kiállítási iroda készséggel ad felvilágosítást bármilyen irányu érdeklődésre (Budapest, IX. Köztelek utca 8.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Lapunk minden kedves munkatársának és olvasójának boldog újévet kíván a szerkesztő.

FONTOS GAZDASÁGI KÖNYVEK!

A sertéspestis

és az ellene való védekezés 48 old. ára 2.— P

Állatvásár és állatszavatosság 80 „ „ 1·50 P

Megrendelésre bérmentve küldi:

Dr. FISCHER DEZSŐ állatorvos, SÁROSPATAK.

Főpénztáros közleménye.

Az egyesületi rendes tagok tartozási kimutatása 1935. évi december 15.-i zárlattal. Akiknek a neve hiányzik, azok jelenleg az egyesülettel szemben fennálló tartozásaikat kiegyenlítették. Tisztelettel kérem a tagokat, sziveskedjenek a már megküldött csekklapok felhasználásával a kimutatott összeget törleszteni. Minden tagnak én is ezúton boldog újévet kívánok!

Alexy Pál	185:33	183:33	Kárelyi László	11'—	9'	Somlayné Z. E.	20:95	20:95
Ander Ferenc	12'—	12'—	Kárpáthy Pireska	12'—	12'—	Somlyay Kálmán	12'—	12'—
Antalóczy Etelka	12'—	12'—	Kiss Anna	2'—	2'—	dr. Somosné Sz. J.	7:40	7:40
Balatony Béla	23:20	23:20	Korompayné N. I.	8'—	8'—	Schédáné K. M.	39:14	39:14
Báthor Margit	2'—	2'—	Kóczyánné B. A.	4'—	2'—	Szabó Sándor	4'—	4'—
Bedress Ilona	7'—	7'—	Krafcsik Gábor	18:46	18:46	Szalay Rózsa	31:69	31:69
Belle Lajos	19:45	19:45	Kristófné P. M.	31:30	31:30	Szemcrédy János	14'	12'—
Belléné N. A.	65:19	63:19	Kuruczné D. E.	12'—	12'—	Szentirmay József	4'—	4'
Benke Ferenc	22'—	16'—	László Béla	127:96	127:96	Szentirmay Kálmán	4'—	4'—
Bernády Margit	55:10	55:10	Lehoczky Magdolna	5'—	4'—	Szép László	2'—	2'—
Biró Antal	47:05	47:05	Lévay Ilona	59:80	59:80	Szűjné N. M.	41:50	43:50
Boros Mihály	2'—	2'—	Lévay Irén	7:90	5:90	Szilágyiné H. E.	46:10	41:10
Bors Ignác	131:76	131:76	Mayherr Mária	6:30	4:30	Ticska Izabella	65:43	55:43
Böloniné Kaszap P.	12'—	12'—	v. Mártha Gábor	7:75	7:75	Timár István	4'—	4'—
Brenner József	4'—	4'—	v. Mártháné P. I.	10:40	10:40	dr. Topálné K. T.	35:98	33:98
Brennerné G. I.	4'—	4'—	Márton Lajos	26:60	26:60	Torontali János	12'—	12'—
Buday Gusztáv	12:30	10:30	Medveczkyné Sz. I.	4'—	2'—	Tuboly Jenő	84:34	84:34
Ceriáryné O. A.	24:18	19:18	Mesterházy D. E.	9'—	8'—	Vargha Edit	8'—	8'—
Csapóné W. P.	18:40	15'—	Mezey Imre	12'—	12'—	Várady Katalin	4'—	2'—
dr. Csicsákné Sz. M.	65:34	62:34	Melnár Sándor	29:41	29:41	Váradyné G. T.	28:30	26:30
Deák Katalin	55:95	55:95	Nagy Bella	153:16	153:16	Várnay Ilona	12'—	6'—
Döme Sándor	1'—	1'—	Nagy Sándor	4'—	4'—	Vásárhelyi Sándor	82:60	78:60
O' Egán Aloizia	57:20	57:20	Nagyné P. E.	50:06	50:06	Végh József	4'—	4'—
dr. Égetőné Z. M.	13:60	13:60	Náray Ferenc	12'—	12'—	Vigh Franciska	12'—	12'—
Farkas Gyula	2'—	2'—	Nárayné H. E.	28:62	28:62	Westsik Károly	3:90	3:90
Fabian J. Miklós	150:41	150:41	Németh Béla	39:70	39:70	dr. Winterné V. M.	33:60	28:60
Fáth Imre	12'	12'—	Novák György	134:40	134:40	Würtzné R. K.	35:50	35:50
dr. Fedoráné B. M.	8'	8'—	Paár Miklós	17'—	17'—	Zádory Anna	14'—	14'—
Ferencz József	5:80	5:80	Paárné F. P.	27'—	17'—	v. Zentay Rezső	22:18	22:18
dr. Fedorné Cs. K.	12'—	12'—	Padala Jolán	29:90	29:90			
Gámán Rózsa	4'—	4'—	v. Pajor Gyula	2'—	2'			
Giáspár János	37:32	37:32	Pataky Sándor	2'—	2'—			
Györfly Géza	33:60	33:60	Patay Ferenc	40'—	35'—			
Helyes Erzsébet	4'—	4'—	özv. Pápayné F. J.	57:07	57:07			
Helvayné Sch. M.	17:60	17:60	Péterffy Katalin	72:10	70:10			
Herváth Ferenc	7:93	7:93	Pigniczky Ferenc	2'—	2'—			
dr. Herváthné K. F.	53:61	48:61	Porkoláb József	2'—	2'—			
Igonda János	22'—	12'—	Petrovskyné N. I.	14'—	12'—			
Illy Irma	55:30	49:30	Rácz Elemérné Gy. J.	10'—	10'—			
Ilonczay Mária	27:50	27:50	Sebők Sándor	13:76	13:76			
Juhász Ilona	2'—	2'—	Sebők K. K.	6'—	6'—			
Juhász József	97:80	97:80	Sembery Imre	4'—	4'			
Kamenszky Béla	2'—	2'	Siha József	4:18	4:18			
Kádár Kálmán	131:18	131:18	Simek Irén	27:70	27:70			
Kápolnay József	19:84	15:84	Simó Anna	15:80	15:80			

Onálló Gazdasági Népiskolák lapelőfizetési hátraléka:

Csongrád	1934. és 1935. év.
Fegyvernek	1934. és 1935. év.
Hatvan	1934. és 1935. év.
Kaba	1934. és 1935. év.
Kalocsa	1934. és 1935. év.
Kiskúnhalas	1935. év.
Komádi	1935. év.
Künszentmárton	1934. és 1935. év.
Nagybajom	1935. év.

Túrkeve, 1935. december 16.

Vrannay Kálmán s. k.
főpénztáros.